

BİLİM ÜZERİNE MARKSİST TARTIŞMALAR SEMPOZYUMU

2018

Tarih: 10-16 Eylül 2018 (Köy'e geliş 9 Eylül, Köy'den çıkış 16 Eylül 2018)

Açıklama: Marksizmin bilimle ilişkisi modern düşünce tarihi içerisinde her zaman üretken bir tartışma düzlemi olmuştur. Dünyanın bugün içerisinde geçmekte olduğu, istikameti son derece belirsiz gibi gözükten bir sürecin varlığında içerisinde yaşadığımız dönemi hangi yönetsel araçlarla anlamamız gerektiğine dair kafa karışıklıkları bilim ve Marksizm ilişkisine dair bu tartışma düzlemini daha da önemli bir hale getirmiş durumda.

Bilim Üzerine Marksist Tartışmalar (BÜMT) böyle bir ihtiyaçtan yola çıkarak, 2012'den bu yana her yaz düzenlemeye çalıştığımız ve Marksizmin doğa bilimleri, sosyal bilimler, sanat ve insan bilimleri ile ilişkilerine dair sempozyum, panel, seminer ve derslerin yer aldığı bilimsel bir organizasyon. BÜMT olarak 2017 yazında ilk kez 'Marksizm ve Bilimler Okulu' şeklinde tasarlayıp gerçekleştirdiğimiz etkinliğimizin ikincisini bu yaz daha fazla çeşitlendirilmiş ve genişletilmiş içeriğiyle dersler ve toplantılardan oluşan altı günlük bir okul olarak düzenleyeceğiz.

Bu seneki okulda geçen sene olduğu gibi yine farklı akademik disiplinlerden araştırmacıların katkıda bulunacağı ikişer saatlik ders ve tartışmalardan oluşacak dört günlük bir ders dizisi olacak. Öte yandan geçen seneden farklı olarak bu sene dersleri takiben "Günümüz Dünyasını Anlamak: 21. Yüzyılda Yönelimler, Düşümler ve Çıktılar" başlığında daha özel olarak içinden geçmekte olduğumuz sancılı dönemin niteliğini ve olası yönelimlerini masaya yatıracağımız iki günlük tartışma toplantıları düzenleyeceğiz.

Dersler ve tartışma toplantıları, sadece tek taraflı bir anlatımdan ibaret kalmaktan ziyade belirli temalar ve kaynaklar üzerinden katılımcıların da dahil olabileceği ve düşüncenin kolektif bir şekilde olgunlaştırıldığı bir tartışma ortamı yaratmayı da hedefliyor. Günümüzün aşırı uzmanlaşmış akademik hayatında bir eksiklik olarak kendisini gösteren farklı akademik disiplinler arasındaki iletişim kopukluğunu gidermeye katkıda bulunmak okulumuzun bir diğer önemli amacını teşkil ediyor. Gün içerisinde farklı disiplinlerden akademisyenlerin katılacağı toplantıların, katılımcılara ilgi alanları açısından çok yönlülük ve bütüncül bir bilim perspektifi kazandıracağını ümit ediyoruz.

10 Eylül

Açılış: İzge Günal

1. Marksizm Bilimler ve Felsefe: Sinan Kadir Çelik

Bu seminerde genel hatlarıyla bilim, felsefe ve Marksizm ilişkisine dair mevcut alan yazını eleştirel bir şekilde değerlendirilecek, Marksizmin bir bilim olup olmadığına dair kadim tartışmaya dair yeni perspektifler sunulmaya çalışılacaktır. Felsefe tarihinin içerisinde yapılan genel bir taramayla Marksizmin felsefe ve bilim ile kurduğu özgül ilişki masaya yatırılacaktır.

2. Marksizm ve Diyalektik Materyalizm: Doğan Göçmen

Diyalektik düşünce deyince; bunun genellikle düşünce ve felsefe tarihinde yeri olmayan istisnai, yani tarihi ve geleneği olmayan bir düşünce tarzıymış gibi sunulması ve algılanması söz konusudur. Bu derste diyalektik düşünmenin tarihine ve gelişim aşamalarına yakından bakılacaktır.

3. Marksizm ve Tarihsel Materyalizm: Engin Delice

Marx ve Engels'in ilk dönem metinleri (1850' dekiler dahil) merkeze alınarak, "materyalist tarih kavrayışı" ile "tarihsel materyalist" çözümlmelerine "teori" niteliğini kazandıran: (1) kavram ve formülasyonlara, (2) problem ve çözüme biçimlerine (eleştiri, praxis, örgütlenme) bakılacaktır.

4. Film: Genç Marx

11 Eylül

5. Marksizm ve Fizik: Alper Dizdar

Marksizmin doğa bilimleriyle ilişkisini, fizik ve astronomi üzerinden Marx ve Engels'in eserlerinden hareketle ele alacağız. Yirminci yüzyıl fiziğiyle beraber Marksistlerin doğa bilimleriyle ilişkisini "kesmesi"nin nedenleri ve sonuçlarına değineceğiz. Sonrasında günümüzdeki Marksist aydınlardan hareketle olası yeni bağlar için ipuçlarını ele alacağız.

6. Marksizm ve Teknoloji: Hacer Ansal

Marksist emek süreci yaklaşımı teknolojinin doğasını, zaman içinde ortaya çıkan teknolojik değişikliklerin dinamiğini kavramakta kullanılan bir analiz yöntemidir. Bu yöntem ile bilim ve teknolojinin sosyal karakterinin eleştirisini yapmak, üretim güçleri ile üretim ilişkileri arasındaki etkileşimi aydınlığa kavuşturmak mümkün olabilmektedir. Bu derste, başta emek süreci analiz yöntemi kısaca açıklanacak, daha sonra bu yaklaşım ile teknolojinin sınıf çıkarları karşısında tarafsız

olup olmadığı irdelenecek, teknolojiyi sınıf ilişkileri ve çelişkileri içine yerleştirerek, teknolojik gelişmelerin sosyo ekonomik etkileri incelenmeye çalışılacaktır.

7. Marksizm ve Bilim ve Teknoloji: Özgür Narin

Marx, “üretim bilimin uygulanması”ndan bahseder. Peki, ya bizzat bilim ve teknolojinin üretiminin kendisi nasıl gerçekleşir? Kapitalist üretim ilişkilerinin eleştirisi ve çelişkili yapısı buraya nasıl yansır? Bu üretimde toplumsal ilişkiler, sınıf çelişkileri nasıl var olur? Kapitalizmin sınırlarında bilim üretim süreci geleceğin tohumlarını nasıl gösterir? Bu derste, bu sorulara beraber yanıt arayacağız. Yapay zekanın, algoritmaların ve işsizliğin dünyasının sınırlarını ve gerçekleri beraber tartışacağız.

8. Marksizm ve Müzik Bilimleri: Ali Cenk Gedik

Müzik kavramının tanımlanmasından sonra müzik bilimlerindeki disiplin ve çalışma alanları tanıtılacak ve Marx’tan başlayarak müzik üzerine yapılan Marksist çalışmalar sunulacaktır. Son olarak da Marksist bir müzik bilimlerinin olanaklılığı tartışılacaktır.

12 Eylül

9. Marksizm ve Biyoloji: Çağatay Tarhan

Günümüzde özellikle moleküler biyoloji alanındaki son gelişmeler doğal ve toplumsal süreçlerde biyolojik indirgemeciliğin, gen merkeziliğin sıklıkla gündeme getirilmesine, bunun yanında örneğin sosyobiyojji, evrimsel biyoloji gibi sorunlu alanların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Öyle ki inanç geni, aldatma geni ya da kötülük geni gibi genler bulunmakta ve toplumsal algıda odak, insani ve toplumsal sorumluluklardan kaydırılmakta ve bu anlamıyla biyolojik özellikler bir tür günah keçisi haline gelebilmektedir. Bu başlık altında Marksist bakışın sorunu kavrayışı, biyolojiye neden böyle algılandığı ve biyoloji biliminin doğa ve toplumsal ilişkiler bütünü içinde sınırları üzerinde durulacaktır.

10. Marksizm ve Nöroloji: Taner Özbenli

Bu konu başlığı altında klasik nörolojik bilimler bakışının terk edilmesiyle Marksizmin temel kavramları arasındaki ilişki tartışılacaktır. Ayrıca, empati ve zihin kuramlarının açtığı perspektifte bireyin politikleşme süreçleri ele alınacaktır.

11. Marksizm ve Sosyoloji: Cenk Saraçoğlu

Sosyal bilimlerinin farklı disiplinlerinin oluşumunda ve bugünkü biçimini almasında kapitalizmin önce Kıta Avrupası’nda daha sonra da dünyanın farklı coğrafyalarında yarattığı sarsıcı toplumsal değişimlerin büyük etkisi vardır. Sosyolojinin bir disiplin olarak nasıl geliştiği ve farklı sosyolojik ekollerin nasıl oluştuğu da bahsedilen bu sarsıcı dönüşümlere yönelik farklı epistemolojik konumlanışları ortaya sererek anlaşılabilir. Wright Mills’in “sosyolojik tahayyül” kavramı bir yandan sosyal bilimlerin gelişim sürecinin toplumsal ve siyasal bağlamını tartışmak, diğer yandan da

Marksizmin modern toplumları anlamak açısından anaakım sosyal bilim yaklaşımlardan nasıl ayrıştığını sergilemek açısından verimli bir başlangıç noktası olarak atölyenin ilk buluşmasının yönünü şekillendirecektir.

12. Marksizm ve Siyaset Bilimi: Emre Arslan

Bu seminer, Marksist bakış açısından siyaset bilimi disiplinin olanaklılığını, değerini ve yöntemlerini tartışmayı amaçlamaktadır. Bu tartışmada, özellikle toplumsal sınıf, ideoloji, iktidar, demokrasi ve praksis kavramlarının önemi ve birbiriyle ilişkiselliği serimlenmeye çalışılacaktır. Seminerde, Marksizm açısından siyaset bilimi araştırma ve öğretim yöntemlerinin neler olabileceği üzerine fikirler tartışmaya açılacaktır.

13 Eylül

13. Marksizm ve Hukuk: Ateş Uslu

Marksist tartışmalar içerisinde genelde belirlenen bir “üstyapı kurumu” olarak görülerek derinlikli tartışmaların konusu yapılmayan hukuk alanında hem modern kapitalizmin gelişim serüvenini anlamak hem de kapitalizm sonrası toplum vizyonunun hangi esaslara göre şekillenebileceğine dair bir tartışma yürütebilmek açısından önem arz etmektedir. Bu derste siyaset felsefesinin ve devlet teorilerinin gelişimi ile koşut bir şekilde hukukun düşünce tarihinde nasıl ele alındığını, Sovyetler Birliği döneminde geliştirilmeye çalışılan hukuk teorilerini ve kapitalizmin güncel krizi söz konusu olduğunda bir hukuk tartışması yapmanın ne anlama geldiğini masaya yatıran bir tartışma yürüteceğiz.

14. Marksizm ve İktisat: Gaye Yılmaz

Marksizm ve İktisat başlığıyla yürütülecek seminerde, esas olarak Keynesçi ve Neo-Klasik iktisatta başaşağı duran kavramları Marksist yöntemin yardımıyla ayakları üzerine oturtmak amaçlanmaktadır. Verili sürenin kısıtlılığı göz önüne alındığında, analiz edilecek kavramlara bir sınırlama getirilmesi gerektiği açık olduğu için makro iktisadın yalnızca doğrudan emeği ilgilendiren, istihdam, işsizlik, millî gelir, likidite tuzağı (2008 krizi!) ve enflasyon kavramları ele alınacaktır. Bu derste ayrıca, kapitalist makro iktisat topluluğunun Marksist iktisat kavrayışının da tartışmaya açılması amaçlanmaktadır.

15. Marksizm ve Uluslararası İlişkiler: Pınar Bedirhanoğlu

Bu derste, küresel siyasetin temel aktörleri olarak ulus-devleti tanıyan ve küresel siyaseti ulus-devlet temelli bir kuramsal çerçeve içinde inceleyen Uluslararası İlişkiler disiplininin kendi araştırma nesnesini -bu kısıtlı tanım çerçevesinde dahi- anlamak ve açıklamakta yetersiz olduğu ileri sürülerek, disiplinin eleştirel bir okuması yapılacaktır. Eleştirel okuma, üç aşamadan oluşmaktadır. Öncelikle, disiplinin anaakım yaklaşımlarının temel önvarsayımları kısaca gözden geçirilecektir. Daha sonra, disiplinin bu anaakım yaklaşımlar tarafından sınırlandırılmaya çalışıldığı biçimiyle yerine getirdiği ideolojik

işleve dikkat çekilecek; disiplinin bizzat kendisinin uluslararası siyasetin temel çatışmalarının arkasında yatan sınıfsal dinamiklerin gözden kaçırılmasının sistematik bir ifadesi, dolayısıyla kendi başına bir siyasi proje olduğu vurgulanacaktır. Dersin son bölümünde, kapitalizmin tarihsel gelişimi içinde sınıfsal dinamikleri devletlerarası dinamiklerle bir arada ve bütünsel bir biçimde çözümleyen alternatif bir Marksist küresel siyaset yaklaşımının olanaklılığı ve imkânları, bugüne kadar geliştirilen temel Marksist emperyalizm kuramları ile diyalog içinde tartışılacaktır.

16. Öğrenci sunumları

14 Eylül

21. Yüzyılda Yönelimler

1. Siyasal-İktisadi Yönelimler: Pınar Bedirhanoglu
2. İdeolojik Yönelimler: Cenk Saraçoğlu
3. Kültürel Yönelimler: Ali Cenk Gedik
4. Teknolojik Yönelimler: Erkin Özalp

15 Eylül

21. Yüzyılda Düşümler ve Çıkışlar

1. Latin Amerika'da Güncel Durum: Aylin Topal
2. Ortadođu'da Güncel Durum: Fulya Atacan
3. Türkiye'de Güncel Durum: Ali Rıza Güngen
4. Sosyalist arayışlar: Metin Çulhaođlu

16 EYLÜL

DEĞERLENDİRME VE KAPANIŞ